

REMI ROOMS EN DE VERDWENEN AARTSENGEL

Mijn vingers waren me te vlug en de eerstgeschreven betiteling luidde “de verdwenen ridder”.

Verwarrend en verleidend: aartsengel Sint-Michaël die de draak teneersloeg, en zijn dubbelganger, ridder Sint-Joris, die later hetzelfde schattig beestje aan de tand was gaan voelen. Zij waren allebei lustige drakenjagers, met als welbepaald doel deze in wiens gedaante de duivel zich had verscholen.

Sint-Michaël is een bijbelse figuur reeds uit het Oud-Testament, wat niet belet dat hij veelal voorgesteld wordt met zwaard, middeleeuws schild, maliënkolder en metalen beenstukken.

Zijn naam in het hebreuws betekent zo iets als “Gods gelijke”.

Door de eeuwen heen verdedigt hij meermaals zijn volk. Omstreeks 462 NC helpt hij op miraculeuze wijze de bewoners van de berg Gargano nabij Siponte, tegen de Napolitaanse aanvallers.

Dichtbij het Vaticaan, op de rechteroever van de Tiber, laat Paus Gregorius de Groote omstreeks 590 een kerkje oprichten ter ere van Sint-Michaël-Aartsengel, juist naast het vermaarde mausoleum van Hadriaan. Dit monument, gevange-

nis maar ook versterkte schuilplaats voor de pausen, wordt dan als gevolg op deze viciniteit herdoopt tot "Castello di Sant'Angelo", Heilige Johannes de Evangelist, laat Sint-Michaël verschijnen in zijn Apocalypse, waar hij de duivel -alweer als draak vermomd- verslaat en hem en zijn "partij" (aanhangers) verjaagt uit het Paradijs!

Sint-Joris, daarentegen, als prins van Cappadocië geborten te Lydda in 280 NC, is een legendarische ridder die tribuun was in het romeins leger.

Te paard versloeg hij en doodde met zijn speer de duiveldraak, toen hij een (mooie?) jonge vrouw, die zeker in levensgevaar verkeerde, ter hulp snelde. Misschien ging het om prinses Sabra met wie hij later trouwde (1). Hij stierf als martelaar in Nicomedië in 303. Enkele eeuwen later werd hij verheven tot heilig patroon van Engeland.

Als troost voor mijn verwarrende samenvoeging van de twee heiligen, mag ik er nog aan toevoegen dat, in 1817, King George III de "Order of Saint-Michaël and Saint-George" stichtte.

Nog meer: in het "Musée du Louvre" staan twee schilderijen met de twee heiligen afgebeeld, allebei de duivelse draak aan het bestrijden. De twee schilderijen zijn werken van de vermaarde Raphaello (Sanzio di Santi).

Toen enkele jaren geleden grote herstellingswerken werden uitgevoerd aan de Sint-Michielsbrug, was het bronzen beeld van Sint-Michaël plots verdwenen! Grote angst en belangstelling in onze familie: de kunstenaar die de Sint had gebeeldhouwd is inderdaad mijn -langs moederskant- grootoom Rémi Rooms. Geen paniek, het standbeeld was gewoon aan een dringende herstellings- en onderhoudsbeurt toe- de eerste sedert zijn inhuldiging in 1908.

Enkele weken geleden had ik het jarenoude incident van de verdwijning -samen met de familiale bekommernissen- verteld aan een weledelgeboren dame, die toevallig ook een experte is in kunstzaken. Diezelfde avond belde zij, om mij te vertellen dat, naar de Arto -"Dictionnaire des artistes belges", m.a.w., "Woordenboek van de Belgische kunstenaars"- het standbeeld toegeschreven was aan beeldhouwer Achilles Leys Jr, maar zeker niet aan grootoom Rémi Rooms, hoewel de stijl van Leys heel anders is dan die van het Sint-Michaël standbeeld.

De vergissing zit zonder twijfel in het boek. Het was dus aan mij de fout zonder uitstel te laten rechtzetten. (Zou het misschien de duivel geweest zijn, die de naam van de kunstenaar wou doen verdwijnen, om zich te wreken van de flagrante en spectaculaire wijze op dewelke hij zijn nederlaag had afgebeeld?)

Geen twijfel mogelijk: tijdens mijn jeugdjaren zag ik bij ieder bezoek, pronkend in het salon van mijn grootvader François Rooms, het plaasteren afgietsel van het betreffend beeld, en welbepaald het stuk-zelf dat gebruikt werd voor de gietvorm van het bronzen standbeeld te verwezenlijken. Ondertussen is het

plaasteren beeld door onvergeeflijke slordigheid en onachtzaamheid een paar keren van zijn voetstuk gevallen en de brokken ervan naar het stort gebracht! (Weeral zeker een duivelse tussenkomst!).

Alle mogelijke beschikbare bronnen werden uitgezocht: de Dienst Monumentenzorg van de Stad Gent, alsook het Stadsarchief. Duidelijke taal: de kunstenaar is wèl Rémi Rooms!

Een doorslaggevend en ontegensprekelijk bewijs vindt men in een publicatie van Sint-Lucas Gent uit 1922 die de titel draagt “KUNST EN HARE TOEPASSINGEN”. Op bladzijde 115 vindt men de afbeelding van de Sint-Michaël en de draak “bronzen standbeeld op de Sint-Michielsbrug te Gent” door beeldhouwer Rémi Rooms. (Medewerker L. Speiser.) Ik ben in het bezit van deze bewijzen, die ook beschikbaar zijn in de bibliotheek van Sint-Lucas te Gent.

Rémi Rooms werd in Zaffelare geboren op 28 juli 1861 in een kunstminnende familie. Hij was de oudste zoon van Dominique Rooms, afkomstig uit Wachtebeke, die schrijnwerker-meubelmaker-“ébénist” was.

Dus voor Rémi genoeg werkmateriaal beschikbaar om te snijden, en vormen te creëren en zo zijn zin naar beeldhouwen aan te wakkeren.

In 1887 kwam de familie zich in Gent vestigen, in de toen zo genaamde “Schoolstraat” nr36 (Sint-Machariuswijk, nu Lucas Munichstraat). Er was ook een atelier in de Schouwvegersstraat.

Rémi had vijf broers, waarvan slechts Jules, meubelmaker, Jean, architect en François, mijn grootvader mij bekend waren. De twee andere broers, Emile en Gustave, heb ik pas tijdens mijn zoektocht ontdekt. Zij volgden ook kunstonderwijs in Sint-Lucas te Gent, in 1879 en 1885.

François, mijn grootvader, was actief in de bontwereld, handel en confectie. In zijn atelier werkten een zestal naaisters, onder toezicht van grootmoeder Léonie, die de dochter was van de bekende architect Léopold Schellinck (1838-1902). Mijn grootvader bezocht jaarlijks de handelsfoor van Leipzig, en was ook invoerder en groothandelaar in mercerieën.

Een anekdote: hij had in Gent een van de allereerste auto's gekocht, en toen hij daarmee op toer ging om zijn klanten “op den buiten” te bezoeken, vielen de boeren langs de wegen op hun knieën en maakten zij het kruisteken. Zo'n gedrocht kon alleen maar (weeral) een duivelstuig zijn; een ijzeren draak!

Omstreeks 1875 werd Rémi leerling in Sint-Lucas Gent waar hij verschillende ereprijzen haalde voor zijn beeldhouwwerk. In 1882, in het zevende jaar, behaalde hij de eerste prijs met een sculptuur. Er is ook gezegd dat hij bekroond werd met de fel begeerde en hoog geprezen “Prijs van Rome”, maar dat moet ik nog verder uitzoeken. Rémi Rooms, en ook een paar andere van de meest begaafden, stichtten hun eigen ateliers.

In 1888 trouwde hij te Sint-Denijs-Westrem met een juffrouw Pélagie

Blanchaert, van hoge en welstellende afkomst. Haar vader, beeldhouwer Léonard Blanchaert, was de trouwe medewerker van kunstminnend architect Baron J. Béthune, die medestichter was van Sint-Lucas Gent en ondermeer de plannen had getekend van de abdij van Maredsous. Rémi was ook in relatie met beeldhouwers als Domien Ingels, Jules Van Biesbroeck en tijdgenoten.

Naast zijn veelvuldige beeldhouwwerken, produceerde zijn kunstschrijnwerkerij ook veel door hem ontworpen meubelen voor privé- en kerkgebruik. Zijn kerkmeubelen, communiebanken, orgelbuffetten, biechtstoelen, koormeubilair enz, meestal in neo-gotische stijl, vindt men terug in vele kerken van streek en land. Recente studies hebben zijn veelzijdig oeuvre in de belangstelling gebracht. Zijn productie was opvallend uitgebreid. Hij had als medewerker (leerling?) Leo Speiser, en werkte meestal met bronsgieter Desclée.

Voor het beeld op de Sint-Michielsbrug werd Arthur Petit gelast met de stabiliteit en de installatie op de brug.

Men vindt werken van Rémi Rooms ondermeer in de abdij van Maredsous, in Sint-Lucas Gent (Sint-Jozefsbeeld), in Eeklo (St-Vincentiuskerk), in Ieper (St-Maartenskerk), Soignies, Waregem, Luik, Brussel, Elsene, Nijvel, Dendermonde (abdij), St-Michiels-Brugge (herdenkingsmonument met hetzelfde St-Michielsbeeld als in Gent), Roubaix, Herzele, Berlare, e.a.

Hij ontwierp de communiebank van O.L.V. van Laken, uitgevoerd door zijn atelier. Koning Albert was vol lof over zijn werk en wist hem daarvoor persoonlijk te bedanken.

Zijn -in roem bestolen- "*chef d'oeuvre*" schijnt wel de "Sint-Michaël" van 1908 te zijn. Rémi was op dat ogenblik 47, dus aan de top van zijn kunde.

Een ander meesterwerk is het rouwmonument van Monseigneur Henricus Lambrecht, 23ste Bisschop van Gent, gelegen in kapel 22 -O.L.V. der Weeën- van de Sint-Baafskathedraal te Gent. Ook zou diens grafmonument in zijn geboorteplaats Welden (Oudenaarde) ook door Rémi Rooms ontworpen zijn.

Er is ook een prachtige O.L.V. beeld in de kathedraal, boven de ingang van de crypte. In 1908 werd hij lid en later vice-precident van de Koninklijke Commissie van Monumenten.

Rémi Rooms overleed te Gent op 23 juli 1934, het jaar van mijn geboorte.

Sint-Joris heeft eveneens zijn brug in Gent, en ook over de Leie. Spijtig hebben de Gentenaars de Sint-Jorisbrug herdoopt en er "Kemelbrug" van gemaakt. Voor zo'n draaks monster, geen gestolen bijnaam!

Sint-Michaël zegeviert over de draak en de duivel, en staat veilig op zijn brug over de Leie, in de schaduw van de Sint-Michielskerk.

Maar toch is het de Draak die de stad vanop het belfort overheerst, in al zijn kracht, pracht, macht, als hoogmoedig symbool van het weelderig vermogen van de rijke Gentenaars. "Le veau d'or est toujours debout!"

Met dank, voor hun bijstand en zoekwerk, aan mijn vrouw Colette en aan mijn vrienden Michel H. en Etienne D.W. Dank ook aan Professor Jean V.C., aan Mv. Bea B., aan Béatrice D.C. van de bibliotheek Sint-Lucas Gent, aan Anne C. en aan alle lieve mensen van de bovenvermelde stadsdiensten. Ook dank aan de familieleden die mij met hun archieven en opzoeken hebben bijgestaan.

(1) "The Wedding of Saint George and Princess Sabra" by Dante Gabriele Rossetti - Tate Gallery, Lodon.

Pierre-L. ZENNER - 14 december 2003
